

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/68/2022
Identifikačné číslo spisu:	6121272459
Dátum vydania rozhodnutia:	29.05.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:6121272459.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Q. O., narodeného L., J., zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Ivana Tršová Rejdovjanová, s. r. o., Hriňová, Jarmočná 1430, IČO: 47 251 051, proti žalovaným 1/ U. Y., narodenému L., O., 2/ U. Y., narodenej L., O., o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 17C/17/2021, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 30. septembra 2021 sp. zn. 12Co/67/2021, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a .

II. Žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 23. marca 2021 č. k. 17C/17/2021-58 (ďalej len „uznesenie súdu prvej inštancie“) nariadil neodkladné opatrenie, ktorým žalovanému 1/ a žalovanej 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne uhradiť žalobcovi sumu vo výške 3.263,56 eur v lehote 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti daného rozhodnutia, vo zvyšku návrh zamietol a žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania. Žalobca sa domáhal nariadenia neodkladného opatrenia, na základe ktorého by mu žalovaní mali zaplatiť dlh vzniknutý neuhradením poplatkov za užívanie bytu (č. XX, vo vchode XX, na X. poschodí bytového domu súp. č. XXXX, parc. č. 2186, č. 2187, č. 2188 a č. 2189, LV č. XXXX, kat. úz. Y.) za obdobie do 31.01.2021. Súd prvej inštancie považoval za dôvodný návrh na nariadenie neodkladného opatrenia v časti 3.263,50 eur a nárok žalobcu posúdil ako bezdôvodné obohatenie na strane žalovaných. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že nakoľko žalobca predmetný byt v dôsledku dobrovoľnej dražby a zotrvania žalovaných ako dlžníkov (záložcov) v byte doposiaľ osobne neužíval, je zrejmé, že žalovaní užívajú byt bez právneho dôvodu a poskytnutia primeraného protiplnenia. Súd ďalej konštatoval, že vyhovením návrhu v uvedenej časti neprejudikuje rozhodnutie v otázke neplatnosti dražby a poukázal na to, že nariadeným neodkladným opatrením nedôjde k neprimeranému zásahu do práv žalovaných, pretože nemôžu užívať byt bezodplatne, resp. bez akéhokoľvek platenia úhrad spojených s užívaním bytu až do rozhodnutia súdu vo veci samej. Z uvedeného dôvodu súd pristúpil k nariadeniu neodkladného opatrenia,

ktoré má jednorazový trvalý charakter a možno ním dosiahnuť trvalú úpravu pomerov medzi stranami v danej otázke.

II.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu a žalovaných uznesením z 30. septembra 2021 sp. zn. 12Co/67/2021 (ďalej len „uznesenie odvolacieho súdu“), uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým žalovanému 1/ a 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne uhradiť žalobcovi sumu vo výške 3.263,56 eur zmenil tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol, vo výroku, ktorým návrh vo zvyšku zamietol potvrdil, odvolanie žalobcu proti výroku, ktorým okresný súd uložil žalovanému 1/ a 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne uhradiť žalobcovi sumu vo výške 3.263,56 eur odmietol a vo výroku o trovách konania zrušil.

3. Odvolací súd nepovažoval rozhodnutie súdu prvej inštancie v prvom výroku za vecne správne pre nesprávne právne posúdenie veci a druhý výrok pre jeho správnosť potvrdil, ale z iných právnych dôvodov. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že potreba nariadenia neodkladného opatrenia musí vychádzať zo vzťahu, ktorý je predmetom súdneho konania o nároku vo veci samej, s prepojením na konanie vo veci samej v rozsahu vyplývajúcom zo zákona. Podľa odvolacieho súdu o nároku žalobcu na zaplatenie peňažnej sumy titulom náhrady za užívanie nehnuteľnosti (o vydanie bezdôvodného obohatenia) nebolo možné rozhodnúť neodkladným opatrením, keďže ide o nárok, o ktorom nie je možné rozhodnúť bez vykonania riadneho dokazovania v rámci konania vo veci samej. Nárok na zaplatenie peňažnej sumy titulom vydania bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľnosti predstavuje samostatný hmotnoprávnym nárok vyplývajúci z vlastníckeho práva ako takého, a nejde o odvodený nárok zo žaloby o vypratanie nehnuteľnosti, ktorá ale je predmetom samostatného konania. Keďže návrh na nariadenie neodkladného opatrenia nemal priamy vzťah k uplatnenému hmotnoprávnemu nároku vo veci samej (žalobe o vypratanie), nebolo možné v danej veci uzavrieť, že žalobcom navrhovaným neodkladným opatrením sa majú bezodkladne upraviť právne pomery medzi stranami. Odvolací súd vzal do úvahy aj skutočnosť, že neodkladné opatrenie je opatrením dočasným a jeho nariadením nemôže byť v zásade vytvorený nenávratný stav: právne účinky neodkladného opatrenia nemôžu obmedziť povinnú osobu neprimeraným spôsobom a nad nevyhnutný rozsah (princíp proporcionality), napr. v práve na spravodlivý proces, ktorý je v prípade konania o nariadenie neodkladného opatrenia s totožným výrokom ako vo veci samej, značne oklieštené. V danej veci išlo o obdobný výrok ako o uloženie povinnosti zaplatiť peňažnú sumu, kde uložením povinnosti v rámci neodkladného opatrenia by sa rozhodlo o tom, čo má byť na základe vykonaného dokazovania posúdené v konaní.

4. Odvolací súd sa nestotožnil s právnymi závermi vyjadrenými v rozhodnutiach Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 17C/10/2017-379 z 12. júna 2019 a Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 17Co/145/2019-405 zo 07. októbra 2019, na ktoré poukázal žalobca, pretože sa jednalo o nárok na plnenie, neodkladné opatrenie je opatrením dočasným, pričom priznaním žalovanej sumy žalobcovi formou neodkladného opatrenia by sa minuli účinky žalôb na plnenie, v ktorých je potrebné posúdiť opodstatnenosť nárokov. Ustanovenie § 325 ods. 2 písm. d) CSP podľa názoru odvolacieho súdu predpokladá uloženie iných povinností, o ktorých možno rozhodnúť neodkladným opatrením, teda rozhodnutím o peňažnej pohľadávke s poukazom na dané ustanovenie zákona by došlo k rozhodnutiu s výrokom totožným vo veci samej podľa § 330 ods. 2 CSP, a došlo by k trvalej úprave pomerov, pretože by bolo s konečnou platnosťou rozhodnuté o nároku žalobcu na zaplatenie peňažnej pohľadávky titulom bezdôvodného obohatenia sa na strane žalovaných za užívanie bytu vo vlastníctve žalobcu. Rovnako sa odvolací súd nestotožnil ani so záverom uznesenia krajského súdu vyjadreného v uznesení č. k. 17Co/145/2019-405 v bode 39., že odvolaním napadnuté neodkladné opatrenie v predmetnom konaní nemalo trvalý charakter, ale len dočasný, keď sa rozhodlo o priznaní bezdôvodného obohatenia len za uplynulé obdobie; rozhodnutie o pohľadávke titulom bezdôvodného obohatenia za istý časový úsek je rozhodnutím totožným svojím výrokom s výrokom vo veci samej, ktorá by mala byť vedená na základe riadne podanej žaloby a trvalo sa rozhodlo o danom nároku, na čo nemá vplyv, že bezdôvodné

obohatenie vzniklo za minulé obdobie a ak vznikne v budúcnosti, bude si ho žalobca musieť uplatniť.

5. Dodal, že žalobca si pri podávaní odvolania neujasnil, čoho sa návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia domáhal, keď vychádzajúc z petitu jeho návrhu sa domáhal neodkladným opatrením uložiť žalovaným povinnosť zaplatiť mu sumu 8.082,25 eur, ktorá mala predstavovať dlh na byte ku dňu 11. februára 2021, predmetný nárok žalobca v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia nešpecifikoval, možno však iba predpokladať, že ide o dlh vzniknutý za obdobie od 01. novembra 2018 do februára 2021, ktorý však prvoinštančný súd za dané obdobie nemal jednoznačne osvedčený ani tvrdený. V odvolaní však už žalobca požadoval za obdobie od 01. novembra 2018 do 28. februára 2021 od žalovaných dlh vo výške 6.682,32 eur titulom úhrad mesačných zálohových platieb, ktoré žalobca správcovi bytového domu neuhrádzal. Pokiaľ išlo o ďalšiu sumu uvedenú žalobcom v odvolaní vo výške 12.600 eur, ktorá navyše nebola predmetom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, a ktorá mala predstavovať obvyklé nájomné, odvolací súd napriek tomu, že išlo o zmenu návrhu oproti pôvodnému návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, o danej sume nerozhodoval, keďže sa nejednalo o konanie o žalobe a v odvolacom konaní by ani zmena žaloby nebola prípustná (§ 371 CSP).

6. Všetky ostatné odvolacie dôvody žalobcu alebo žalovaných odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodné. Odvolanie žalovaných považoval za odvolanie proti vyhovujúcemu prvému výroku uznesenia súdu prvej inštalácie, pretože namietali uloženie lehoty na plnenie, keď žiadali umožniť dlh splácať v splátkach. Zdôraznil, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia bol podaný počas sporu vedeného na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 17C/10/2017. Prvoinštančný súd predmetný návrh nesprávne vylúčil na samostatné konanie, pretože išlo o návrh na nariadenie neodkladného opatrenia podaný počas sporu o neplatnosť dobrovoľnej dražby a bolo povinnosťou súdu prvej inštalácie vnímať predmetný návrh ako podaný počas konania. V súvislosti s uvedeným odvolací súd poukázal aj na skutočnosť, že o predchádzajúcom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý podal žalobca (v postavení žalovaného 3/) v konaní o neplatnosť dobrovoľnej dražby vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 17C/10/2017, bolo rozhodnuté neodkladným opatrením vydaným počas daného konania, avšak druhý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zo strany žalobcu prvoinštančný súd prekvapivo vylúčil na samostatné konanie.

7. Odvolanie žalobcu v časti týkajúcej sa vyhovujúceho prvého výroku rozhodnutia súdu prvej inštalácie odvolací súd odmietol, nakoľko žalobca nebol oprávnený podať odvolanie proti rozhodnutiu, ktorým nebolo rozhodnuté v jeho neprospech. Za nesprávne odvolací súd považoval napadnuté uznesenie aj v závislom výroku o trovách konania, pretože za danej procesnej situácie prvoinštančný súd nemal rozhodovať o náhrade trov konania, keďže sa nejednalo o konečné rozhodnutie v zmysle § 262 ods. 1 CSP.

III.

8. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) v celom rozsahu dovolanie v zmysle § 420 písm. f) CSP tvrdiac, že bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces.

9. Porušenie práva na spravodlivý proces vzhľadom dovolateľ v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo nedostatočne odôvodnené, je rozporuplné, zmätočné a nepredvídateľné. Dovolateľ taktiež namietol nesprávne právne posúdenie veci v súvislosti so záverom odvolacieho súdu, že aplikácia § 325 ods. 2 písm. d) CSP pri žalobe na plnenie nie je možná, pričom poukázal na skoršie rozhodnutie odvolacieho súdu z 12. júna 2019 sp. zn. 17Co/10/2017 v identickej veci. Podľa dovolateľa rozhodnutie odvolacieho súdu nespĺňa požiadavky ustanovené § 393 ods. 2 CSP a je svojvoľné, nakoľko odvolací súd svoju úvahu odôvodnil nedostatočne a zmätočne, čím žalobcovi odňal možnosť brániť sa voči jeho svojvoľnému postupu o zamietnutí návrhu na vydanie neodkladného opatrenia.

10. Na základe vyššie uvedených záverov dovolateľ navrhol rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, vec vrátiť na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania v celom rozsahu.

11. Žalovaní sa k dovolaniu nevyjadrili.

IV.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej aj „dovolací súd“ alebo „NS SR“) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP a contrario) pred samotným vecným prejednaním dovolania skúmal, či tento mimoriadny opravný prostriedok je procesne prípustný.

13. Podľa ustanovenia § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

14. Podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Úspešné uplatnenie dovolania je vždy nevyhnutne podmienené primárnym záverom dovolacieho súdu o prípustnosti dovolania a až následným sekundárnym záverom, týkajúcim sa jeho dôvodnosti. Z vyššie citovaných zákonných ustanovení, upravujúcich otázku prípustnosti dovolania, je zrejmé, že na to, aby sa dovolací súd mohol zaoberať vecným prejednaním dovolania, musia byť splnené podmienky prípustnosti dovolania vyplývajúce z § 420 alebo § 421 CSP, a tiež podmienky dovolacieho konania, t. j. aby (okrem iného) dovolanie bolo odôvodnené dovolacími dôvodmi, aby išlo o prípustné dovolacie dôvody, a aby tieto dôvody boli vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

16. Pri skúmaní prípustnosti dovolania dovolací súd vychádzal z toho, že dovolaním je napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vydané v konaní o nariadení neodkladného opatrenia, pričom práve dôkladné skúmanie povahy napadnutého rozhodnutia (či sa jedná o rozhodnutie vo veci samej alebo rozhodnutie, ktorým sa konanie končí) považoval za kľúčové pri posúdení otázky prípustnosti dovolania.

17. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (R 21/2018, R 76/2018), je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o neodkladnom opatrení prípustné dovolanie podľa ustanovenia § 420 CSP vtedy, ak má charakter rozhodnutia vo veci samej. Ak rozhodnutie o neodkladnom opatrení nemá uvedený charakter (nekonzumuje vec samu), je potrebné zohľadniť jeho dočasnosť, tzn. obmedzenie jeho trvania a možnosť jeho zrušenia za podmienok uvedených v zákone. Neodkladné opatrenie má v takomto prípade nastoliť určitý stav len dočasne a bez ujmy na konečnú, definitívnu ochranu, poskytovanú až rozhodnutím súdu vo veci samej. Zákonodarca nepochybne zohľadnil, že procesné nesprávosti súdov, ku ktorým pri nariaďovaní dočasného procesného opatrenia môže dôjsť, sa v takom prípade vyznačujú nižšou intenzitou porušenia procesných oprávnení strán sporu (uznesenie NS SR sp. zn. 3Cdo/157/2017 z 11. októbra 2017). K uvedenému záveru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky napr. v rozhodnutí sp. zn. 8Cdo/83/2017 zo 14. júna 2017, v ktorom uviedol, že rozhodnutie o neodkladnom opatrení má povahu rozhodnutia vo veci samej len vtedy, ak samotné neodkladné opatrenie konzumuje vec samu. Takáto situácia môže nastať v prípade návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podaného po skončení konania (pri splnení podmienok podľa § 325 ods. 1 CSP), alebo pred začatím konania, na ktoré nenadväzuje žaloba podľa § 336 ods. 1 CSP (viď uznesenie NS SR z 28. marca 2019 sp. zn. 5Cdo/154/2018). Taktiež v uznesení sp. zn. 3Cdo/157/2017 z 11. októbra 2017 dovolací súd vyslovil, že dovolanie nie je podľa § 420 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia na základe takého návrhu, spolu s ktorým, prípadne po podaní ktorého, bola podaná nadväzujúca žaloba.

18. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, v zmysle ustanovenia § 420 CSP, sa podľa ustálenej judikatúry dovolacieho súdu považuje také rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie o veci

vymedzenej žalobou končí bez toho, aby súd vec vecne prejednal. Môže ísť napríklad o zastavenie konania pre absenciu procesných podmienok alebo pre späťvzatie žaloby alebo odvolania, odmietnutie podania (odvolania) pre neodstránenie vád a podobne. Zmeňujúce a ani potvrdzujúce rozhodnutie nie je takým rozhodnutím, pretože mu vždy predchádza vecný (meritórny) prieskum odvolacieho súdu.

19. V posudzovanej veci sa nejednalo o žiaden z uvedených prípadov. Dovoláním napadnuté rozhodnutie nebolo rozhodnutím vo veci samej, pretože v čase rozhodovania súdov nižšej inštancie boli na Okresnom súde Banská Bystrica vedené dva spory (sp. zn. 13C/46/2017 - o vypratanie nehnuteľnosti, sp. zn. 17C/10/2017 - o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby) týkajúce sa nehnuteľnosti, s užívaním ktorej súvisí nárok uplatnený žalobcom návrhom na vydanie neodkladného opatrenia, čo napokon uviedol aj sám žalobca v žalobe. V danom prípade bolo predmetom dovolacieho prieskumu rozhodnutie odvolacieho súdu vydané počas konaní, ktoré s vecou súvisia, teda v čase, kedy existoval predpoklad, že pomery upravené neodkladným opatrením budú po jeho vydaní dotknuté meritórnymi rozhodnutiami vydanými v súvisiacich veciach. Taktiež predmetom dovolacieho prieskumu nebolo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie končí, keďže odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie vecne preskúmal.

20. Keďže v posudzovanom prípade nejde o rozhodnutie vo veci samej, ani o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, nemožno prípustnosť dovolania vyvodzovať z ustanovenia § 420 CSP, preto dovolací súd nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa, že v konaní pred odvolacím súdom došlo k ním tvrdenej vade znátočnosti.

21. Pokiaľ dovolateľ namietal aj nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, dovolanie podľa § 421 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 357 písm. d) CSP nie je prípustné.

22. S poukazom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu podľa § 447 písm. c) CSP odmietol, keďže smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

23. Dovolací súd žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania, lebo žalobca nebol v konaní úspešný (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP) a zo súdneho spisu nevyplýva, že by žalovaným v dovolacom konaní nejaké trovy vznikli.

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.